

درآمد

تکنولوژی‌های ارتباطی از همان آغاز، موجب تغییرات بسیاری در زندگی اجتماعی انسان‌ها شده‌اند و با فرا رسیدن عصر فناوری‌های نوین ارتباطی و گسترش فراگیر آن، به دنبال خود مفاهیم جدیدی چون واقعیت مجازی و فضای سایبری را به همراه آورده است. در عرصه بین الملل، توجه فراوان به مسأله رسانه و فضای مجازی شده است البته نباید از رویکرد سیاسی و ابزاری غافل بود. این روند همچنان ادامه دارد و در راستای این مسأله در گوشه و کنار جهان نظریات متعددی ارائه شده و اندیشمندان و نهادهایی را نیز در جهت مدیریت و جهت دهی هدفمند موقعیت پیش آمده و بهبود وضعیت آن برانگیخته است. برون‌داد و محصول این عطف توجه، نگاه کلان به وضعیت رسانه‌ها و فضاهای اطلاع رسانی در جوامع اسلامی و بررسی وضعیت کنونی آن توسط اندیشمندان علوم دینی و به طور خاص حوزه‌های علمیه است.

در این میان عرصه پژوهش در معارف دینی در حوزه رسانه و فضای مجازی برای واکاوی آموزه‌های دینی در این زمینه، بالاترین سطح پوشش را می‌طلبد. چراکه در نظام ارزشی اسلام، جامعه و مناسبات آن از منزلت و قداست کافی برخوردار است و طبعاً هر قدر در این حوزه سرمایه‌گذاری صورت پذیرد، به دلیل گستردگی نیاز و فاصله زیاد تا وضع مطلوب، کاملاً توجیه پذیر است.

اگر اذعان داشته باشیم که باید همه ساز و کارها و شیوه‌های رفتاری در حوزه رسانه و فضای مجازی، مطابق آموزه‌های دینی برای جهان امروز تبیین و تعریف شود و اگر معتقد باشیم که همه نیازهای معرفتی انسان برای تأمین سعادت مادی و معنوی، آموزه‌های دینی ارائه شده است باید بپذیریم که برای واکاوی دقیق و ژرف مسائل و شبهات پیرامون این بحث در جامعه کنونی، نیاز به انطباق رفتارهای خرد و کلان زندگی با آموزه‌های وحیانی است. از این رو، ایجاد گروه پژوهشی «مطالعات اجتماعی» یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های پژوهشکده اسلام شناسی بوده است. اکنون جمع قابل توجهی از خواهران طلبه و دانش‌آموخته وارد عرصه

پژوهش در حوزه رسانه ها و خصوصا فضای مجازی شده اند و طبعا ظرفیتی قابل ملاحظه را تشکیل می‌دهند که می‌تواند سهم و نقش خود را در تأمین نیازهای پژوهشی ایفا نماید؛ لذا ضروری است که ظرفیت‌های مناسب برای استفاده از قابلیت‌ها و توانایی‌های آنان فراهم شود.

در این راستا، مجموعه حاضر به بررسی وضعیت رسانه‌ها به ویژه فضای مجازی در حوزه خانواده و جامعه می‌پردازد که شامل مقالات برگزیده ارسالی به فراخوان مقاله «مناسبات فضای سایبری و زندگی بشر» که توسط پژوهشکده مدرسه علمیه اسلام‌شناسی حضرت زهرا سلام‌الله علیها برگزار شده است، می‌باشد.

مدیریت زمان و فرصت‌ها در فضای سایبری، تأثیر فضای مجازی بر زندگی قرآنی، راه‌های مقابله با خرافات و فرقه‌های مخرب در فضای مجازی، ترویج دین در فضای سایبری، راه‌های مقابله با دشمن در فضای سایبری، تأثیر فضای سایبری بر سبک زندگی اسلامی، آسیب شناسی مدیریت رسانه در حریم خصوصی از جمله مباحثی هستند که در این شماره از فصلنامه مورد بررسی قرار می‌گیرند

لازم به ذکر است که زحمات خالصانه استاد فاضل و وارسته سرکار حاجیه خانم مقدسی و تلاش مجدانه مسئولین محترم پژوهشکده اسلام‌شناسی و اساتید محترم ارزیاب که موجب آماده‌سازی مقالات گردید، نیز قابل تقدیر است. عزت، شوکت و پایداری نظام مقدس جمهوری اسلامی و صحت و طول عمر مقام معظم رهبری و تأییدات خاصه الهی را برای این بزرگواران از درگاه خداوند متعال آرزومندیم.

خداوندا! از تو می‌خواهیم روح ما را از معرفت ناب کلام خویش سیراب سازی و آن را انیس و همدم ما قرار دهی، آمین.

